

Gebouwd alsof het gebeeldhouwd is

Het huis dat architecte Ellen Vertommen voor zichzelf en haar gezin in Waregem liet bouwen, is volledig in ter plaatste gestort beton opgetrokken. Een huzarenstukje van hedendaagse architectuur. Maar ook in andere opzichten is deze ruime woning bijzonder, zoals in de routing, de hoge mate van privacy en door het feit dat een in erfgoedrestauratie gespecialiseerde architecte ook zo verrassend kan uitpakken in een moderne stijl.

De voorgevel biedt slechts op één punt een blik op de straat.

Het eerste dat opvalt aan de woning is de blinde voorgevel. Ellen Vertommen heeft er heel bewust voor gekozen de straat de straat te laten zijn. Er is geen uitzicht vanuit het huis en geen inkijk vanaf de straat, maar bij nader inzien is er toch wel enig visueel contact. Naast de toegangsdeur in de zijgevel is er namelijk een metersbreed venster. “Ik vind dat je altijd iets moet hebben om de nieuwsgierigheid van voorbijgangers te bevredigen”, zegt de architecte. “Als er werkelijk niets te zien is zijn mensen pas echt geneigd te blijven staan en te gaan kijken.”

Werkende moeder

Maar ook de betonnen voorgevel is allesbehalve saai en levenloos. Met behulp van een projector worden er afbeeldingen van haar eigen bouwprojecten op getoond. Dat is vooral leuk voor pendelaars die dagelijks via de straat van en naar één van de nabijgelegen bedrijven rijden en vanzelfsprekend goede reclame voor het architectenbureau dat in de driehonderd vierkante meter grote verzonken kelderverdieping huist. Als het druk is, werkt Ellen Vertommen er met zeven zelfstandige medewerkers. Toch heeft ze het bureau niet naar zichzelf vernoemd en het de naam Pluspunt Architectuur gegeven, een manier om het eigen aandeel niet te overschatten en dat van medewerkers ook recht te doen. Werken en wonen zijn gescheiden in het pand. Het kantoor heeft een aparte ingang. De enige verbinding tussen woning en kantoor wordt gevormd door een trap, waarvan alleen Ellen

“Heel dit huis - zowel de gevelschil als de binnenmuren - is opgetrokken uit beton dat ter plaatse gestort werd”

De keuken is voorzien van inbouwapparatuur van Miele.

Het alarmsysteem van Benoit Elektronika is discreet en betrouwbaar.

Een lichte zithoek met huiselijke sfeer zorgt ervoor dat de bewoners 's avonds kunnen relaxen na een dag werken.

gebruikmaakt. “Die trap is typisch een bedenksel van een werkende moeder”, zegt ze. “Ik vond het belangrijk snel even naar boven te kunnen lopen als mijn kind thuis kwam van school of mij nodig had omdat het bijvoorbeeld ziek was.”

Geen garage

Een garage is wat er aan de woning ontbreekt, en dat is bepaald geen vergeetachtigheid geweest. “Reken eens uit hoeveel vierkante meter je nodig hebt om twee degelijke wagens naast elkaar te parkeren in een garage, en dan zo dat je ook nog eens comfortabel de deuren kunt openen en toeslaan. Dat is een enorme oppervlakte. In de praktijk zet de Belg zijn auto dan alsnog op de oprit en de garage wordt simpelweg gevuld met rommel. Ik vond dat we die ruimte beter konden benutten voor een kantoor. Daar komt bij dat dit een veel te groot gebouw zou worden als we de werkruimtes niét ondergronds hadden geplaatst.”

Betonnen tuinhuis

Ook de woning zelf bevat elementen die enkel door een werkende moeder bedacht konden zijn. Zo is er vanuit de inkom een deur die naar de living leidt maar ook een gang die naar de bijkeuken voert, en vandaar weer naar de keuken. Zonder ook maar één deur te hoeven passeren kan de bewoner met armen vol boodschappen of wasgoed naar de ruimtes lopen waar die moet worden gedeponereerd. Eenmaal in de keuken valt pas goed op hoe open de woning is naar de tuin toe. Een zes meter hoog raam – de grootst mogelijke maat voor een glas uit één stuk – geeft zicht op het grasveld en de fruitbomen achterin. Door de forse hoogte valt er zelfs bij lage zon voldoende daglicht in het interieur. Het raam geeft ook uitzicht op een tuinhuis, dat eveneens van beton is gemaakt, en niet van hout, zoals je zou mogen verwachten.

Direct op zijn plaats

“Heel dit huis - zowel de gevelschil als de binnenmuren - is opgetrokken uit beton dat ter plaatse gestort werd”, verklaart Ellen Vertommen. “Het proces had soms meer weg van beeldhouwen dan van bouwen. Dat hield in dat alles ook in één keer op zijn plaats moest zitten, alle leidingen en uitsparingen, want het is niet de bedoeling dat je achteraf gaat slijpen in de muren. Wat dat betreft heb ik het mezelf niet gemakkelijk gemaakt. Ik was veeleisend voor mezelf als opdrachtgeefster, en vanzelfsprekend ook voor de aannemer die dit mogelijk moest maken, want lang niet elk bouwbedrijf is in staat zo vakkundig met beton om te gaan. Ik heb in deze woning als architecte dingen gerealiseerd die ik nooit aan een klant verkocht zou krijgen. In dat opzicht heb ik de lat

De badkamer is elementair vormgegeven, maar van alle gemakken voorzien.

Architect Ellen Vertommen

Ai Wei Wei keek de kunst af

Ellen Vertommen werkte acht jaar lang als zelfstandig architect voor Romain Berteloot in Gent, een man die in veel opzichten ook haar mentor was en haar in staat stelde zich te specialiseren in erfgoed. Deze specifieke richting vereist veel kennis en vooral ervaring. In 2003 meende zij over voldoende expertise te beschikken om de stap te zetten naar de oprichting van een eigen bureau. Dat groeide de voorbije vijftien jaar uit tot een kantoor met een flexibele bezetting. Restauratieprojecten hebben een lange doorlooptijd en komen pas na uitvoerige procedures op gang. Bekende projecten die Pluspunt Architectuur tot een goed einde bracht zijn de diamantslijperij in Nijlen, kasteel Hof ter Welle in Beveren, Hof ten Berg te Ternat en kasteel Sorghvlied in Hoboken.

Eind jaren negentig ontwierp Ellen Vertommen een woning annex kantoor en kunstgalerie in Peking voor de Gentse kunsthandelaar Frank Uytterhaegen, gespecialiseerd in Aziatische kunst. Hij was destijds goed vriend en buurman van de bekende Chinese kunstenaar Ai Wei Wei. Ai Wei Wei functioneerde toen zelfs als aannemer voor dit project. Hij was bovendien zo gecharmeerd door het architecturale ontwerp dat hij zijn eigen project in dezelfde stijl naadloos liet aansluiten. Indirect heeft Ellen Vertommen dus ook de beroemdste Chinese artiest van deze eeuw als opdrachtgever gehad, ook al is het in afgekeken vorm.

Voor meer informatie:
www.pluspuntarchitectuur.be

Leeuwkestraat 44a, 8790 Waregem
 Tel: +32 (0) 56 – 61 60 25 4.

wel erg hoog gelegd. Maar ik had van mijn echtgenoot carte blanche gekregen en wist ook dat ik maar één keer iets kon bouwen dat voor honderd procent aan mijn wensen zou voldoen. We hebben er enkele jaren over gedaan en deze woning is dan ook volledig op maat van ons gezin neergezet.”

Zonder restricties

En er was nog een vorm van carte blanche die Ellen Vertommen kreeg: een bouwterrein waarop geen opstallen stonden en waarvoor geen bouwkundige beperkingen voor golden. “Daar hebben we lang naar moeten zoeken,” geeft de architecte toe, “maar het loonde de moeite. In mijn werk ben ik gewend juist met veel historie geconfronteerd te worden, maar ook voor nieuwbouw geldt vaak dat er allerlei stedenbouwkundige restricties zijn. Op deze plek hoefde ik nergens rekening mee te houden. Dat was voor één keer een verademing.”

Badkamerbank

Op de eerste verdieping kom je eerst bij de werkruimte van de echtgenoot: geen werkelijk kantoor maar een plek waar 's avonds of in het weekend nog wat werkzaamheden kunnen worden verricht. Ouders en dochter beschikken vervolgens over hun eigen nachtzone met slaap- en badruimtes. Ook hier vallen elementen op die het wooncomfort op een simpele, maar ingenieuze manier verhogen. De inloopdouche is bijvoorbeeld niet voorzien van deuren: “Omdat deuren zorgen voor een temperatuurverschil en dus voor gebibber zodra je onder de douche uitstapt”, aldus Ellen Vertommen. “Ik heb bovendien een bank laten plaatsen. Veel architecten staan er niet bij stil dat je in een badkamer ook moet kunnen zitten, al was het maar om een bepaald kledingstuk aan te trekken of juist uit. Ik heb tevens voor een barre gezorgd in de dressing, omdat die handig is om hemden of broeken even aan op te hangen. Het zijn kleine ingrepen, maar ze veraangename het wonen wel.”

Op de benedenverdieping is Pluspunt Architectuur gevestigd.

Zonder voegen en tegels

De woning bestaat uit één stuk en oogt ook zo. De muren bestaan uit grote betonnen oppervlakken, waar veel ruimte is om iets te hangen, maar waar zelden daadwerkelijk iets hangt. De afkeer van de architecte voor een wirwar aan voegen en tegels is zelfs in de badkamers bespeurbaar, waar de metershoge en brede spatwand uit één stuk bestaat. Statisch is de woning echter allerm minst. Ze bevat veel mogelijkheden voor een flexibele indeling en is levensloopbestendig. De dochter beschikt bijvoorbeeld over een eigen ruimte vlak achter de keuken. Als klein kind zat ze daar al dagelijks, en zelfs nu ze een puber is brengt ze nog steeds veel tijd door in deze visueel verborgen en toch heel nabije ruimte. “Als dat nodig zou zijn kunnen wij later van die kinderkamer een slaapkamer maken en permanent op het gelijkvloers gaan wonen,” zegt Ellen Vertommen. Maar anderzijds, met een trapliftje naar boven is ook alles opgelost. “De trap naar het kantoor zou ik zelfs kunnen afsluiten met een deur. De benedenverdieping kan apart worden verhuurd.” Om ervoor te zorgen dat Ellen en haar dochter zich helemaal veilig voelen, zijn zowel de woning als het kantoor beveiligd door Benoit Elektronika.

Sinds de oplevering trok deze combinatie woning/kantoor al heel wat belangstelling van vakbroeders en andere architectuurliefhebbers. De ironie van dit project is dat Ellen Vertommen de focus van haar architectuur honderdtachtig graden verlegde, van historische panden naar de tabula rasa van een volstrekt hedendaags bouwwerk. Daarmee zette ze een dusdanig uniek en perfect geconstrueerd gebouw neer dat het allerm minst denkbeeldig is dat het op een dag zelfs tot Vlaams erfgoed zal behoren en zal worden gerestaureerd door een architect met dezelfde specialisatie als zij.

Tekst: Jeroen Kuypers
Fotografie: Hendrik Biegs

Dit project werd mede gerealiseerd door:

Architect

Pluspunt Architectuur, Waregem
Tel.: +32 (0) 56 – 616025
www.pluspuntarchitectuur.be

Algemeen aannemer

Furnibo, Veurne
Tel.: +32 (0) 58 – 524924
www.furnibo.be

Beveiliging

Benoit Security, Waregem
Tel.: +32 (0) 56 – 604119
www.benoit.be

Desmidt Security, Knokke-Heist
Tel.: +32 (0) 50 – 602020
www.desmidt.be

Meubilair woning

't Casteelken, Rumbeke
Tel.: +32 (0) 51 – 209811
www.casteelken.be

Keukenapparatuur

Miele België, Mollem
Tel.: +32 (0) 2 – 4511616
www.miele.be

Tuinarchitect + aanleg

Tuinarchitect De Roose, Zulte
Tel.: +32 (0) 475 – 733442
www.tuinarchitectderoose.com

Tuinmeubilair

Extremis, Poperinge
Tel.: +32 (0) 57 – 346020
www.extremis.com